

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

S. Patris nostri Georgij Archiepiscopi Nicomediae Oratio de exitu
sanctissime Domine nostrae Deiparae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

rum : & dignare me tu, quæ es omnium defensio, & omnium lætitia, & vehemens gaudium, vt simul cum ea læter, te rogo.

Rogo te præterea, vt in gaudio illo, quod reuera verbis non potest exprimi, perpetuisque delicijs & insatiabilibus, & in regno eius, quod caret vespera, & nunquam terminatur, eos colloces, qui fide & desiderio hoc venerandum tuum festum peragunt. Certe Domina Dei parens, certe meum refugium, vita & defensio, arma & gloriatio, spes & robur meum : concede mihi, vt ego quoque cum ea fruar inenarrabilibus, & quæ comprehendere non possunt, tuis bonis, in cælesti & quæ dici non potest perseverantia. Habes enim, fat scio, cum tua voluntate concurrentem potentiam, vt quæ sis mater altissimi : & propterea audeo. Nè ergò priuer mea expectatione, ô Domina inemerata, quæ vniuersorum expectationem supra rationem peperisti, Dominum nostrum Iesum Christum, verum Deum & Dominum & Regem vniuersæ creaturæ naturæ : Quem decet omnis gloria, honor & adoratio, cum patre principio carente, & sanctissimo & viuifico spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

SANCTI PATRIS NOSTRI GEORGII ARCHIEPISCOPI NICOMEDIAE ORATIO DE EXITU

sanctissimæ Dominae nostræ Dei parentis, quando fuit oblata in templo. Habetur itidem per Simeonem Metaphrasem in tomis Aloysij.

PULCHRA nobis principia argumenti dicendi ostendit hic dies festus : parauit pulchas conscensionum semitas : iecit pulchra fundamenta ascensionum, nunc erigens ad se orationem. Quamobrèm, eam tollens sublimem, gratia euehit ad encomiorum altitudinem : & gradus mutans gradibus, laudem transfert à gloria in gloriam. Sed quoniam fieri non potest, vt ea simul cum rebus extollatur, è terreno profundo parùm énatans, exiliter erigitur id argumenti altitudinem. Agè ergò nos quoque cum ea laborantes, corporis onere deposito, mentis penna simul ad festum extollamur, & intra adyta progredi festinatem castissimam virginem, prompto & alacri animo consequamur : & nos ab externo errore colligentes, orationis vestibula deinceps conscendamus. Neque enim pratorum pulchritudo adeò facit, vt ij, qui extrâ obeunt, ea cupiant ingredi, vt odoratus hortus encomiorum Virginis, ingressum reddit iucundum volentibus. Etenim est hoc pratum, & pratorum maximè odoriferum, & varium, & incorruptione coronans eos, qui decerpunt : non vernis comatum floribus, qui speciei habent delectationem, quæ facillè marcescit : sed emittens gratiæ bonum odorem, perfundit sensum, & mentem apud se longè suauissima demulcet auditione. Nam in illis quidem sensus quoque capiens fatietatem, non similiter delectatur ijs, qui apparent postea. In his autem eorum quidem, qui præcesserunt, manet odor : eorum autem, qui succedunt, accedit maius desiderium. Malum quidem spectaculum, vnâ cum tempore marcescentem habet pulchritudinem : Hic autem decor perpetuam fert animæ delectationem : & quomodo qui vestibula regia fortè sunt ingressi, ex externis conieciunt internam posituram, quæ sensu non iudicârunt, mente conieciunt excellentia : idem etiam ostenditur accidere in vestibulis encomiorum. Atque in omnibus quidem, vt arbitror : non minimum autem in his quoque, vt arbitror. Nam in altitudinem quidem elata sunt præcemia : præclarus verò argumenti ornatus ex his apparet, intrinsecus plurima habens incrementa, gloria & pulchritudine insignia. Est ergò nobis propositum, ad ingressum parùm attollere oculos, & qui laet, quoad eius fieri potest, intueri decorem, etiamsi fieri non potest, vt contemplerur vniuersam eius elegantiam. Agè verò oratione procedamus interiùs, ductricem habentes ipsam Reginam.

Novèbr. 21. Cap. 1. Et hic habes festum diem Praesentationis Virginis.

S. Maria pratum odoriferum, spiritalibus comatum floribus.

Cap. 2.

Sed video nunc hanc concionem luce infinita coruscare, & mente illuminor, & mihi venit in mentem exilire, & ea, quæ nunc peraguntur, magna esse visione apprehendo, & Angelos simul choreas agentes mente cogito, & omnia noua, & aliena, & digna pul-

UR IUS

EV III 5

pulchro cali ornatu. Hinc mihi videtur eius, quæ laudatur, gratia in medium procedere, & vniuersum cœtum implere lætitia, affatim dona tribuens. Quamobrem spem eorū attendentes, omnes simul ingrediamur, vnusquisque reddens id, quod debetur. Qui dicit, sermone: qui prudenter audit, auditionem: qui ministrat, adimplentionem: & omnia, quorum debiti exolutio ad ingressum adhortatur. Præcedant ergo sermone, quæ dein cœps sequuntur, ad se congregantes. Atque iam quidem ij, qui virginem pepererant, ad templi eam fores adducebant, Angelis eam circuncircâ stipantibus, & supermundanis Virtutibus omnibus simul collarantibus. Nam etsi ignorabant arcantum modum mysterij, vt serui tamen, iussu Domini, seruiebant eius processui. Ex primū quidem considerabant, videntes (vt qui sint naturæ intelligentes) eam esse preciosum vas virtutum, & ferre signa incorruptæ puritatis, & habere corpus procul remotum à vitiorū colluue. Deinde autem iussu parentes, munus implebant. Tunc lampades luminis ingressum lætificabant, & omnia quæ templo continebantur, conuertebantur ad lætitiā, ipsi, vt puto, inanimatis simul cum Angelis lætantibus. Quamobrem mihi quoque licet cum eis chorus ducere: & tanquā tunc præsentem, venit in mentem, in vocem erumpere, quæ dicitur aptè & conuenienter:

S U

Introduci-
tur S. Maria
in templum
Angelis ex-
ultantibus.

Cap. 3.
Encomia
sanctissime
Virginis.

Ezech. 44.

Cap. 4.

Num. 17.

Dan. 2.

Cant. 3.

Dilata atria ad excipiendam latiore, quæ sub adspæctum cadere & non cadere conspæcta est, creatam naturam: in qua compræhensus, qui compræhendi non potest, vitij latitudinem redegit in angustissimum. Accende lampadem luminis, & ingressum lætifica. Facem tanquā signum aliquod tolle sublimem, & ad te dirige orbem terræ, vt lucidam intueatur nebulam, & radiorum eius fiat particeps, vt ex ea videat scatem fontem luminis. Pande portas tuas, & introduce portam, quæ percipitur intelligentia: per quam cum solū transisset Dei verbum, obliuiscam conferuauit, sicut nouit. Nam etsi accepit portæ appellationem, virgo tamen vsum conferuauit: & impleuit quidem rei ministeriū: incorruptionis tamen non soluit signacula. Sustine velum, vt intra id ingrediatur Verbi velum animatum, quod in se celauit diuinitatem, & eius igne non fuit combusta essentia materialis. Accipe quod fuit in spiritu inauratū candelabrum, lucerna cuius fines illuminat, per quam accenderunt septem dona spiritūs, & mundum terrenum illuminarunt. Accipe mensam, quæ portat vitam, in qua vitæ nostræ panis propositus, ambrosia pavit eos, qui illius fuerunt particeps: ex qua crateres sapientiæ imperturbatum & purissimum effundunt poculum cognitionis. Orna sancta sanctorum, & sanctissimum excipe tabernaculum, quod est capax essentiæ immaterialis: quod nostrum, quod ceciderat, excitauit tabernaculum: quod parentis nostri Dauid tabernaculum, quod fuerat ablatum, rursus erexit: per quod membra, quæ fuerant dissoluta nostra transgressione, fuerunt redacta ad suam integritatem. Accipe aureum thuribulum, in quo Verbum, quod carnem assumpsit, bono odore impleuit orbem terræ: in quo combusta fuerunt culmina inobedienciæ: per quod liberatur aër à molestia inquinamentorum, per quod bonus odor spiritūs spirauit in homines.

Introduce arcam sanctificationis, quæ intus accepit eum, qui dedit legem, quæ portauit mannam cælestem, quæ à diluuiio peccati seruauit nostram naturam, & per patrum liberauit orbem terræ ab interitu. Noui testamenti thesaurum. Vnam in clypeam ac gloriosam. Tabulas à Deo impressas caracteribus, in quibus inscriptum Dei Verbum supra rationem, legalis literæ difficultatem traduxit ad leuitatem spiritūs. Cape virgam sacerdotalem, quæ absque irrigatione produxit florem qui non marcescit, nempe Dominum. Sanctam terram & desiderabilem, ex qua orta est veritas & iustitia: in qua operculo recti pedes prohibentur progredi: ratiocinatio, in qua, quæ dubitatione operitur & incredulitate. Vmbrosam montem, in quo Verbo placuit habitare: in quo cum recubisset natura, declinavit peccati exustione: ex quo sine manibus deuolutus lapis angularis, inimici cōtriuuit imaginē, & redegit in puluerem. Accipe oleam frugiferā, per quam scaturit oleum exhilarans, & pinguefecit creaturam. Thronum gloriosum, regium vehiculum, quo vestum Verbum cum carne aduenit. Sanctam Sion, quam elegit Opifex, quam verbo prouidentia parauit ante secula, in qua in carne est genitus, ex qua progressus, vires contriuit impiorum. Apprehendit lectum Solomonis, quem in orbem circumsistunt sexaginta potentes: nempe diuinitus inspirata scripturæ veræ prophetiæ, quæ per ea, quæ significarunt, suo testimonio comprobant, Deum esse ex ea pariendum: in quo Verbum cum cecidisset, cum carne exurrexit, & inimici tyrannicam validè afflixit potentiam. Eam forceps expressit prophete

propheticus, qui carbonem ferebat, & labra expurgabat. Quae Seraphicè custodie-
batur, & per spiritum sanctum praedicabatur. Eam indicavit liber ob signatus, quem
nullus legit sciens literarum, praeter cum, qui ob signavit & seruavit supra rationem.
Eam charta significauit purissima, in qua Verbum sine scriptis impressum, scidit frau-
dis chirographum.

Haec est, quae à dexteris Dei adstet Regina, quae propè est pulchritudine & splen-
dore: quae est speciosa natura, & nullam suscipit maculam libero suo arbitrio. Quae ascen-
dit ex Libano virginitatis, & mundum perfundit unguento: ex qua dulcedo diffuset,
et veterem amarorem ligni dulcem reddidit: cuius supra mel labra extiterunt dulcia, &
de lingua eius tanquam è fonte manauit laetitia. Cuius vestes unguento delibatae, bo-
num odorem emisserunt supra omnia terrae aromata. Hanc introduc tanquam spon-
sam, cuius pulchritudo est incomparabilis, & gloria ineffabilis: cuius lux oculorum,
solis superauit radios. Hortum conclusum, quem peccati cogitationes non possunt
intrare: in quo diuina planta, quae citra agricolae culturam germinauit, ligni maledi-
ctum, quod prius in vita mirandum in modum crescebat, exiccavit radicibus, & eius
loco effecit, vt floreret benedictio. Fontem reuera signatum, ex quo manant fluentia
purissima, & irrigant orbem terrae. In quo limi, qui conturbabat, non sunt depræ-
henlae reliquiae: ex quo procedens fluuius gratiarum, circuit vniuersam, quae est sub
sole, regionem. Suscipe, quae per aërem ingreditur, nubem: in qua sedens, qui ingre-
ditur super nubes caelestes, destruxit simulacra, quae colebantur ab Aegyptijs. Intro-
duc Dei ciuitatem animatam, quae eius impulsu laetatur in aeternum. Sanctificatum
tabernaculum, domum gloriosam, templum quod non potest dissolui. Cuius tu fuisti
& figura & signum, expectans vt ea fieret manifesta: eam tu iam tenes: eam introduc,
& cede tanquam potentiore.

Huc usque siste signa: fac vt cessent consueta anigmata. Quousque umbram attēdis?
Quousque in litera gloriaris? Ecce gratiae radij illuxerunt: Ecce signa literae in spiritum
sunt transmutata. Es defessum figuris inseruiens: ecce accedit, qui noua facit. Transi
ergo à lege, quae conuenit, ad verbi gratiam, quae est noua. Cur in somnijs perseueras,
cum eam accipias, quae euentum conciliat? Cur sacrificiorum sanguine adaspergeris, &
eorum nidore suffumigaris, cum qui iussit, ea non admittat? Sacrificium enim, ait verbum
Patri, & oblationem noluit: corpus autem perfecisti mihi. Venit, qui proprio suo
sanguine ea facit cessare: & naturam non à carnis inquinamentis, sed à peccato re-
purgat. In foribus redemptio: in portis tuis est praedicatio. Hanc ad te praemisit, quae
praecedit mysterium. Ipsa eorum, quae tibi sunt verbis significata, in se assert euenta.
Esaia significauit, dicens: Ecce virgo in vtero concipiet, & pariet filium: & voca-
bunt nomen eius Emmanuel. Hanc Ezechiel nominauit Dei portam. Hanc David
arcam sanctificationis. Hanc Moysi prius descripsit rubus, qui ardebat in monte, &
non comburebatur. Hanc cum gaudio excipe: prompto & alacri animo accurre:
adora eam, vt quae sit superior omni re creata, tam quae sub adspēctum cadit, quam
quae non cadit: amplectere purissimum habitaculum: immaculatum introduc ta-
bernaculum, & caede inquinatum educ coetum Iudaeorum. In eos valde clamant re-
sponsa Prophetarum: apertè vociferatur sanguis. Cur tabo & sanie inquinamentorum
ipsorum pollueris? Cur iniquitatibus eorum macularis? Cur eorum profanam tegis
arrogantiam, & iram creatoris accendis vehementius? Siste hucusque iram vltoris:
nē vltius accendas eius, qui te finxit, furorem. Etenim quo maior congregatur
multitudo peccatorum, eo maior existit vltionum reditio: immò verò ijs, quae
admissa sunt, grauior: quandoquidem fert ad immortale supplicium. Hae tibi iu-
bet, vt cesses. Haec venit, vt te excipiat. Haec te maiorem accepit gloriam: etenim
rerum finis ei obigit. Quorum enim figuras ostendebas, eorum ipsa ostendit euen-
tum. Quantum umbra est minor corpore, & aenigma veritate, & sermo re, & imago
causa, tu ab eius splendore tantum differs. Nam tu quidem ab vna propria gente
cultum accipis: ipsa autem ab omni creata natura insigniter honoratur. Et tu qui-
dem quae Dei habes, quae intermititur, ad umbrationem, non multò post, ea dimissa,
dissolueris: Haec autem, quae essentiali habitatione Verbi eam accepit, permanet in
aeternum minimè dissoluenda, nunquam nudata hac gloria. Hinc ergo excede, ce-
dens melioribus. Neque enim vt illic maneat, tibi erit reliquum, etiamsi velis, cum
sint tibi causae ministræ aduentus.

Haec à me ad templum dicta sunt satis conuenienter, vt qui haec persuasum habeam

UR IUS
Ober
RV III
S

Esa. 8.
Esa. 29.

Cap. 5.

Cant. 4.

Ibidem.

Ibidem.

Esa. 19.

Cap. 6.

Esa. 43.

Psal. 39.

Esa. 7.

Ezech. 44.

Psal. 131.

Exod. 3.

Quo maior

peccatorum

multitudo,

eo maior

corum vltio.

Eccè Virgo

sanctissima

ab omni

creatura in-

signiter ho-

noratur.

Cap. 7.

ex ijs, quæ nunc cernuntur : quæ quidem existimo admittere eos, qui audiunt, citra examinationem, examinationis loco res ipsa probantes. Postquam autem fuit introductum eius spatium, quod est vel cælis ipsis latius, signum eorum dissolutionis, quæ in templo fieri consueverunt, eam statim viderunt : gloriam quidem sua sponte ad eam currere : se autem ea indiès priuari, animaduertunt. Tunc verò qui munus sacerdotale obibat Zacharias, dono prophetico inspiratus, Virginis quidem aduentum expectabat : considerabat autem eius quoque animæ immensam pulchritudinem, quæ latebat in muliebri habitu : animaduertebat verò intemeratam ferre noua & aliena naturæ signa, etiamsi ea erat vt vnusquisque prædita. Nam erant quidem mores & incomparabiles : & erat eius vitæ agendæ ratio composita virtutibus. Quamobrem in dies procedente ætate, crescebant in ea dona spiritûs, & versabatur cum Angelis nec erat diuinarum expers apparitionum : Cum ea, vt solebat, versante in adytis vidit Zacharias quandam fermocinantem, qui erat inusitata specie, & ei præbentem alimentum : erat autem, qui apparebat, Angelus. Quamobrem mente à se discedebat & hæc apud se cogitabat :

Spatium. *χῶρον* significat aut spatium & secundam.

Angelus affert alimentum S. Mariæ. Cap. 8.

S U

Ab Angelis frequenter visitatur.

Dan. 14.

1. Reg. 17.

Cap. 9.

In Maria immetia castitatis pulchritudo.

Quid hoc est quod videtur? Nouum planè, & ab ea, quæ hic est, alienum consuetudine. est angelicus qui cernitur habitus, & alloquitur adolescentulam. Forma in corporeus affert nutrimentum, tanquam corporibus conueniens : & essentia materiam expers, tradit mulieri canistrum, qui videtur materialis. Angelorum huc aduentum solent esse ad solos sacerdotes, vt vel horrentur, vel dehortentur ab ijs, quæ sunt agenda. Neque verò sæpè apparent. Ad mulierem autem omninò insolitus est eius, qui nunc cernitur, aduentus : idque cum ea sit tenera ætate & iuuenis. Atque si ea quædem esset ad solos sacerdotes, & morbo sterilitatis à liberorū exclusa esset procreatione : & precibus contendisset, vt sibi daretur proles, & in hoc immorata esset eius oratio, eius quod cernitur, conijci posset dissolutio. Id autem Annæ semel accidit : nostris verò temporibus non semper ostenditur. Nunc autem ab eis quidem liber est aduentus virginis : est verò assiduus eius qui apparet, aduentus. Propterea maior mihi concurrat admiratio & metus : occultæ autem insident dubitationes, quidnam hoc fuerit, quid significaturus venerit Angelus : quodnam sit, quod affertur, nutrimentum : ex quonam penario sit hoc exproptum : quidnam sit, qui hoc parauit : quænam manus hunc panem fecit. Angelorum non est parare, quod conueniat corporis necessitatibus. Nam etsi plurimi per eos sunt nutriti, apti tamen nutrimentum prepararunt, & per corpus incorporei consensu inseruiuerunt. Nam qui Danieli inseruiit Angelus, poterat eius, qui iubebat, virtute, non per alium, sed per se, quod iubebatur, implere. Sed Abbacum accepit intermedium, nè mores alieni, & spectaculum nimis magnum, & ab Angelis paratum quod non consuevit alimentum, terreret eum, qui aiebatur. Porro autem coruus quoque, qui inseruiabat Eliæ, non per se didicit locum, sed per Angelum. Quam autem afferebat prædam, non alitudo, vt arbitror, afferebat, quàm ex diuitibus penarijs : non quòd nõ posset is, qui iubebat, ex tempore effectum præbere nutrimentum. Quomodo enim, cuius verbo producta sunt omnia? sed vsui cõueniens præberet ministerium. Et illic quidem sic fuit dispensatum : hic autem nullo intermedio accedit Angelus ad Virginem, resque est arcana, & quam non potest assequi ratio. Adolescentula talia dona est affecuta, vt incorporei cedant eius ministerio.

Quam sunt hæc dona insignia? Quidnam fecit Virgo, quo hæc mereretur? Quod puritate quidem superauit omnes, quæ antea fuerunt generationes, scio, vt cui sit hoc mihi rebus ipsis persuasum, vt qui mores apertum acceperim indicium, & postremo rem ipsam : Sed vt tanta bona consequatur, quænam fuerit causa? Fortassis cernitur virgo beneficiorum magnorum conciliatrix, per quæ Deum ad se attrahit. Num responsa Prophetarum in ea implebuntur? Num eorum, quæ sperantur, finis in ea cernitur? Num qui est venturus ad generis correctionem, ex ea nostram accipiet naturam? Etenim hoc fuit prius prædicatum mysterium, & verbum quærit eam, quæ sit et inseruiura. Num non alia fuit prius electa ad eius ministerium, præter eam quæ cernitur adolescentulam? Immensam enim, quæ in ea latet, mente cogito castitatis pulchritudinem, & eius, quæ est in occulto, in apertum prolationem, in eam ostendit Dei beneuolentia. Quam beata est domus Israël, ex qua tale germen pullulauit? Quam beata est radix Iesse, ex qua vegeta hæc virga orta est, quæ mundo salutis florem est productura? Quam est gloriosa memoria eorum qui genuerunt, & vltra omnem

omnem beatitudinem? Quam sum ergo glorificatus, qui fruor talibus spectaculis & donis, & talem virginem orno in sponsam? Agam tibi in aeternum gratias, o templum Domini, quod propter tuum ministerium non excidi ab ijs, quae ab omnibus iustis desiderantur. Ego sum hodie magnificatus super omnes sacerdotes. Hodie sum glorificatus super omnes Prophetas. Ea enim, in quibus illi in ymbribus initiati fuere mysterijs, eorum ego esse vera video principia. Verisimile est enim, haec cogitasse Zachariam, ut qui aliena & naturam superantia consideraret, quae virginitatis sunt admirabilia. Ita enim fuerunt reuera.

O proemia miranda. O signa insignia. O augmentum corporis, accipiens summam gratiae incrementum. O puram illam & clarissimam animam, quae in florenti corpore ostendit dotes, quae naturam superant: quae eius imperfectio non fuit prohibita a virtutis perfectione: cuius cum Deo coniunctio, iuuenili aetate non fuit retardata. Quis vidit, quis audiuit talem ascensum corporis, quod in sanctis habitat, & stipatur ab Angelis, & alimentum accipit ambrosiam? Nam animae quidem incorporei communione, etiamsi ad summam peruenerint impatibilitatem, vix frui potuerint angelico nutrimento, etiamsi cibum Angelorum rationem, quae falli & errare non potest scriptura tacite significet. Hic autem manus corporeae admirabile, quod conspectum fuit, alimentum accipiunt, & per ipsum immaculata anima impletur donis. O summam puritatem. O ascensum aetatis, quales scalas honestatis statuit ad caelestium altitudinem, per quas verbum Angelorum rationem, quae falli & errare non potest scriptura tacite significet. Hic autem manus corporeae admirabile, quod conspectum fuit, alimentum accipiunt, & per ipsum immaculata anima impletur donis. O summam puritatem. O ascensum aetatis, quales scalas honestatis statuit ad caelestium altitudinem, per quas verbum Angelorum rationem, quae falli & errare non potest scriptura tacite significet. Hic autem manus corporeae admirabile, quod conspectum fuit, alimentum accipiunt, & per ipsum immaculata anima impletur donis.

Tu autem, o homo, admirabilem & nouam in templo viuendi rationem audiens Virginis, noli de eo dubitare. Noli examinare ratione ea, quae capere non potest cogitatio. Ne subijce comparationi ea, quae sunt incomparabilia. Vides inauditam naturam? inuocacionem, & de his dubitas? Vides ipsum Dei Verbum modo ineffabili habitasse in eius utero? & contendens, fuerit ne alimentum materiale, an expers materia? Vides paterno consilio spiritus in ea adumbracionem, & de ministerio Angelorum dubitas? Nihil est dubium ex ijs, quae sunt castissimae Virginis: ex eius magnalibus nihil est, quod non sit conueniens. Omnia a veritate ipsa sunt confirmata. Oportebat enim diuinum tabernaculum augeri talibus assensionibus. Oportebat agnam immaculatam tali excipi contiuio, talibus cibis exatiari. Oportebat non in sanctis sanctorum tabernaculi, sed in ipso caelo caeli in prima aetate educari eam, quae his conspecta est latior, & puritate antecelluit. Oportebat non vnum solum ei seruire Angelum, sed decies mille millia eam stipare. Etenim quem illi minimè possunt videre, ipsa mirandum in modum in utero continuit. Eum qui lucem induit tanquam vestem, in suo sinu comprehendit. Eum qui pugillo continet vniuersa, virum factum in vlnis continuit. Quis haec cogitans, non de sua natura magna apprehenderit? Quis non propter haec mente erectus fuerit ad altitudinem, & se existimaret omnibus esse superiorem? Quis non propter haec magnos suspenderit spiritus, & supra suam assurrexerit humilitatem? Res est enim ingentis magnitudinis, & quae omnè superat magnificentiam. Considera enim ad quantam altitudinem res nostrae sunt euectae, quae humilitati proportionem respondetem acceperunt ascensionem. Cecideramus transgressionem: effecti fueramus indigni prouidentia eius, qui nos formauerat, nihil inuenientes, quo possemus errorem excusare. Corruerat ergo natura: opus habebat eo, qui esset erecturus. Eum est assecuta non per alium, sed per eum ipsum, qui est fabricatus. Erectio autem fuit noua & admirabilis: non iussu, quomodo olim in creatione, sed dispensatione conuenienter suae benignitati. Non erigendi munus tradidit Angelis, sed sui submittendi sibi ipsi commisit partes. Neque verò solum crexit, sed etiam assumpsit: & quod fuerat assumptum, in sede paterna collocauit.

Quid ad hanc magnam & ineffabilem cogitabo benignitatem? Quibus verbis infinitam laudabo submissionem? Quibus laudibus celebrabo Virginem, per quam haec acta sunt, per quam lapsus facta est reparatio? Quis honor exhiberi potuerit puritati eius ex aequo respondens, cuius amore captus Opifex, ex ea suum construxit tabernaculum, in quo minimè recusauit habitare, in quo paterna voluntas est impleta? Quenam gloria ei poterit tribui pro meritis, cuius superiorem gloriam praeter se ostendit creator? O donum, quod nullo potest honore, ut par est, affici. O pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum. O Dei genitrix, pulchrorum omnium summum ornamentum. Tu casum veteris nostrae nobilitatis erexisti partu tuo, qui est supra

Cap. 10.
In teneri-
ma aetate
perfecta fu-
erit virtus in
S. Mariae.

Cap. 11.

for. * inha-
uacionem

S. Mariae
agna imma-
culata.

Præstantia
eius.

Psal. 103.

Naturae hu-
manae ex-
altatio.

Cap. 12.

Vide quan-
tus honor
habendus sit
S. Mariae.

TR IUS
ber
ber
RV III
S

supra rationem. Tu primæ imaginis obscuratam speciem restituiti in suam pulchritudinem. Tu primæ parentis dolores in pariundo susceptos, tuo partu in gaudium conuertisti. Per te paradisum purè sumus consecuti. Per te generis colonia ad propriam redijt mäsionem. Per te recessit rhomphea versatilis. Per te, quæ erant clausa, deliciarum portæ fuerunt apertæ. Per te spes Prophetarum ad effectum sunt deductæ.

Vide quæta bona per sanctâ Mariam nobis euentiant.

In te finem acceperunt, quæ ab eis dicta sunt. Per te nostræ resurrectionis certa signa tenemus. Per te nos regnum cælorum speramus esse assecuturos. Te nostræ salutis habemus adiutorem. Te nostri auxilij habemus defensorem. Te proponimus, cuius ore nostra dicatur excusatio. Te nostræ fidutiæ circumferimus gloriationem. Te Christianorum multitudo murum habemus firmissimum. Te fideles Reges armis habent valida. Per te bellorum frangunt audaces impetus. Per te consequuntur trophæa victoriæ. Tu ô Dei genitrix, nè despicias preces eorum, qui semper petunt. Præbe manum laborantibus: opem fer eis, qui agitantur tempestatibus: sed a bellorum fluctus: fac in auras euanescent spiritus eorum, qui incessunt iniurijs. Da petitioni conuenientem (potes enim) euentum. Habes vt mater in filium, quæ recusat non potest, fidutiæ. Habes vires insuperabiles, robur inexpugnabile. Nè immensam tuam clemētiam superet multitudo peccatorum. Nè absurda facta retardent tuam, quæ verbis exprimi non potest, misericordiam. Nam quæcunque fuerit multitudo eorum, quæ ignorantur, ea facilem accipit solutionem, si tu solum uoluëris. Nihil tua resistit potentia: nihil repugnat tuis viribus: omnia cedunt tuo iussui, omnia tuo obediunt imperio, omnia tuæ potestati seruiunt. Te omnibus suis operibus reddidit excelliorem, qui est ex te natus: & per ea, quæ in te facit admirabiliter & præter opinionem, ita esse confirmauit. Ea potes consequi citra laborem. De ijs abique illo intercessore compella creatorem. Delectatur petitione: gaudet se rogari: non resistit, quo minùs impleantur. Tuam enim gloriam, existimat esse propriam: & tanquam filius ea exultans, quasi exoluens debitum, implet petitiones.

Vide sanctæ Dei genitricis, pœonia, & admirabilem eius potentiam.

Itaque ego quoquè, ô Domina, fretus tua, quæ exprimi non potest, potentia & benignitate, ex egenis labris fructû tibi obtuli, indignum quidē qui offeratur, optimam autem indicat meam voluntatem. Neque enim meæ solum vires non assequuntur, quod desiderant: sed magnorû etiam virorum expectationibus id ipsum accidit, vt id non assequantur. Accipe ergò non attendens opera, sed admittens promptû animi studium. Accipies autem, sat scio, vt quæ sis amans bonorum, reddens precium pro peccatis, & regno cælorum dignans, propitiumq; reddens patrem, filium & spiritum sanctum, vnam diuinitatem & regnum, ineffabilem potentiam & Dominationem: Quam decet gloria, honor & adoratio, nunc & semper, & in secula seculorû, Amen.

S. Maria amans bonorum.

VITA S. COLVMBANI ABBATIS, AB EIVS AEQVALI IONA ABBATE, QVEM QVIDAM VOCAT discipulorum eius discipulum, conscripta: cuius tamen stylum in gratiam Lectoris, nonnihil expolire conatus est F. Laur. Surius.

PRAEFATIO AVTHORIS, NIHIL MVTATA PHRASI.

*Boboleno vel Babeleno

*Ebobienfi

*Eustasium

Quære has To. 2. 10. & 29. Martij.

Dominis eximij, & sacri culminis regimine decoratis, religionisq; copia fultis Vualdeberto & * Boleno patribus, Ionas peccator. Memini me ante hoc fermè triennium, fratrum conniuentia flagitante, vel beati Bertulphi Abbatis imperio iubente, cum apud eos Apenninis ruribus vagans, in * Bobienfi cœnobio moraret, fuisse pollicitum, vt almi patris Columbanus meo studerem stylo texere gesta: præsertim cum ij, qui eo fuerunt in tempore, & penès ipsum patrata viderunt, quamplurimi penès nos superfites sint, qui nobis non audita, sed visa, narrent: vel quæ etiam nos per venerabiles viros Attalam & * Eustasium * Eustachium didicimus, quorum primus Bobienfis, secundus Luxouienfis cœnobij, quo vos præules existitis, eius successores fuerunt: qui magistri instituta suis plebibus seruanda tradiderunt: quorum vitam vtrunque quiniimus, in postmodum deprompsimus, seu plerorunq; quos cluentia memorabiles reddidit. Sed qui supra